

POSTANOWIENIE

21 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 21 kwietnia 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa N. C.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej N. C.
od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 14 marca 2022 r., V Ca 1968/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powódki N. C. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 marca 2022 r., sygn. akt V Ca 1968/21 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 2324; dalej: „pr. bank.”). oraz art. 353¹ k.c. przez przyjęcie, że zawarta przez strony umowa kredytu jest ważna, zgodna z naturą stosunku prawnego, podczas gdy umowa ta nie określa kwoty kredytu, zaś zawarty w umowie mechanizm waloryzacji daje pozwanemu możliwość jednostronnego ustalania wysokości zobowiązania oraz świadczeń stron umowy co jest sprzeczne z naturą stosunku prawnego; art. 58 § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c., art. 353¹ k.c. oraz art. 358¹ § 1 i 2 k.c. przez przyjęcie, że umowa kredytu nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego oraz jest ważna, podczas gdy w efekcie prawidłowego zastosowania w/wym norm należało stwierdzić, że w związku z zastrzeżeniem przez pozwanego na jego rzecz prawa jednostronnego kształtowania wysokości zobowiązania powódki oraz wysokości ich świadczeń z tytułu umowy kredytu oraz obarczenie powódki nieograniczonym ryzykiem kursowym umowa jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, w szczególności z zasadami uczciwości, równości i lojalności, a co za tym idzie jest nieważna; art. 385¹ § k.c. w zw. z art. 22¹

k.c. przez przyjęcie, że powódka nie ma statusu konsumenta, a co za tym idzie uznanie, iż sporne postanowienia umowy kredytu nie stanowią postanowień niedozwolonych.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

W ocenie skarżącej w sprawie zachodzi potrzeba udzielenia odpowiedzi, czy w przypadku umowy kredytu, w której kredytobiorcą jest osoba nie mająca statusu konsumenta, skutkiem stwierdzenia, iż zapisy umowy, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego określenia kursu waluty (bez odniesienia do obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów), która została wskazana, jako właściwa do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalania wysokości poszczególnych rat kredytu i ich zaliczania na poczet zobowiązania kredytowego, są sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu denominowanego do waluty obcej, jest nieważność całej umowy kredytowej na podstawie art. 58 § 1 k.c., czy też jedynie nieważność wyżej wskazanych zapisów umowy na podstawie art. 58 § 3 k.c.

W aktualnym orzecznictwie zostało już wyjaśnione, że zawarte w umowie kredytowej, w ramach której kredytobiorcy nie przysługuje status konsumenta, postanowienia umowne odsyłające przy określaniu kwoty kredytu i spłacie rat

kredytu do tabel kursowych banku-kredytodawcy, zastrzegające na jego rzecz uprawnienie do samodzielnego ustalania tych kursów, jakkolwiek jako sprzeczne z art. 353¹ k.c. są nieważne, ale nie przesądzają o nieważności całej umowy kredytowej, bowiem po wyeliminowaniu z umowy klauzul kursowych powstałą lukę można wypełnić przez odwołanie się do średniego kursu Narodowego Banku Polski (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 50.).

Z uwagi datę zawarcia umowy kredytu nie wchodziły również w rachubę wprowadzone z dniem 1 stycznia 2021 r. ustawą z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych (Dz. U. poz. 1495) unormowania wynikające z art. 385⁵ k.c.

Należy też zauważyć, w kontekście zarzutu kasacyjnego naruszenia art. 69 ust. 1 i 2 pr. bank., że w orzecznictwie na gruncie umów kredytowych z konsumentami zostało też wyjaśnione, że nieprawidłowy kształt klauzul przewidujących określenie wysokości należności obciążającej konsumenta - kredytobiorcę przez odwołanie do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, nie uzasadnia stwierdzenia, iż naruszają one art. 69 ust. 1 pr. bank. czy też art. 353¹ k.c. w związku z art. 58 § 1 k.c. W szczególności w wyroku z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22 (niepubl.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że nie dochodzi tu do naruszenia art. 69 ust. 1 pr. bank., gdyż klauzule te pozwalają na określenie kwoty podlegającej zwrotowi, choć czynią to w sposób z innych względów niedozwolony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18).

Sporny kredyt został udzielony powódce na cele inwestycyjne i jak wynika z jej zeznań środki finansowe pochodzące z tego źródła przeznaczyła na zakup nieruchomości zabudowanej, której własność wniosła aportem do spółki prawa handlowego, a następnie po wykonaniu prac adaptacyjnych dokonano podziału tej nieruchomości poprzez ustanowienie odrębnej własności lokali, które następnie spółka ta zbywała (k. 271 i § 2 umowy kredytowej k. 33).

Z uwagi na to, że wskazana przez powódkę przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej nie uzasadniała przyjęcie jej do rozpoznania, należało rozważyć, czy w

kontekście zarzutów kasacyjnych nie zachodzi przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z powodu oczywistej jej zasadności.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Chodzi o kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Zarzuty kasacyjne powódki zmierzają do wykazania nieważności umowy kredytowej. Tymczasem taka sytuacja nie zachodzi w stanie faktycznym niniejszej sprawy, zważywszy że powódce w związku z tą umową nie przysługuje status konsumenta. Należy zauważyć, że w zarzutach tych nie wskazano na naruszenie art. 58 § 3 k.c. ani też na wyeliminowanie z niej postanowień sprzecznych z art. 353¹ k.c. i zastąpienie ich średnim kursem NBP. Nie tylko zarzuty kasacyjne, ale także i sposób przyjętej w pozwie konstrukcji, z której powódka wywodzi roszczenie o zapłatę kwoty 54 394,04 zł (za okres od 26 października 2007 r. do 27 stycznia 2014 r.; w tym miejscu trzeba wskazać, co też wynika z ustaleń faktycznych, że w lutym 2014 r. strony zawarły aneks do umowy kredytowej, w którym zostały skonkretyzowane zasady obliczania spreadów walutowych poprzez określenie wskaźników liczbowych do kursów podstawowych ustalanych według danych rynku międzybankowego, zgodnie z serwisem Bloomberg) (k. 37). Mianowicie kwota dochodzona pozwem została wyliczona przy założeniu, że kredyt został udzielony w PLN i zastosowaniu oprocentowania LIBOR. Oczywiście jest, że taka konstrukcja stanowi zaprzeczenie istoty kredytu denominowanego do waluty obcej.

Powszechnie wiadomo, że kwota kapitału przy takim kredycie jest ruchoma i kształtuje się w zależności od kursu waluty obcej. Wskaźnik oprocentowania LIBOR nie jest miarodajny dla kredytów złotych oprocentowanych według stawki WIBOR. Nie trzeba też tłumaczyć, że poziom oprocentowania według LIBOR był niższy od stawek WIBOR. Wprawdzie w pozwie zawnioskowany został dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia różnicy w wysokości zobowiązania kredytowego przez porównanie wysokości tego zobowiązania, które było ustalane w spornym okresie samodzielnie przez kredytodawcę z wysokością zobowiązania obliczonego przy zastosowaniu średniego kursu NBP (do przeliczenia kwoty kredytu i rat kredytowych), ale trzeba zauważyć, że ta wersja opinii miała zostać porównana z wersją kredytu złotowego oprocentowanego stawką LIBOR, wynikającą z umowy i powódka żądała przyjęcia korzystniejszego dla niej wariantu (k. 2). Oczywiście jest jednak, że wynik zastosowania opcji średniego kursu NBP byłby znacząco mniej korzystny dla powódki w porównaniu do wariantu kredytu złotowego oprocentowanego stawką LIBOR. Powódka nie sformułowała alternatywnego żądania zasądzenia różnicy wynikającej z zastosowania kursu NBP.

Jak chodzi o ryzyko walutowe, to powódka jako przedsiębiorca miała możliwość wyeliminowania tego ryzyka poprzez skorzystanie z przewidzianego w umowie kredytowej tzw. przewalutowania (§ 17 ust. 2 k. 33/2). Nie można też pomijać faktu, że za uzyskane środki finansowe z kredytu powódka zakupiła nieruchomość zabudowaną, którą następnie w ramach spółki kapitałowej podzieliła i dokonała jej sprzedaży. Zatem za pieniądze pochodzące z kredytu uzyskała aktyw majątkowy, który następnie został spieniężony i służył dalszemu pomnażaniu majątku, w sytuacji gdy spłata kredytu została rozłożona na wiele lat. Dlatego nie ma podstaw do przyjęcia, że w takim stanie rzeczy zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy w rozumieniu w/wym przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo

procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

[SOP]

[ł.n]